

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górásza a z členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právnej veci navrhovateľky: **I. H.**, bývajúca v B., v dovolacom konaní zastúpená JUDr. J. H., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v B., proti odporcovi: **J. H.**, bývajúci v B., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. J. T., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v B., **o zrušení práva spoločného nájmu bytu manželmi**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 6 C 158/2003, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. apríla 2007 sp.zn. 2 Co 394/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Odporcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV (súd prvého stupňa) rozsudkom z 5. mája 2006 č.k. 6 C 158/03-84 zrušil účastníkom právo spoločného nájmu štvorizbového družstevného bytu č. 32 nachádzajúceho sa v B. a za jeho výlučnú nájomníčku a členku družstva určil navrhovateľku. Odporcovi uložil povinnosť vypratať byt do 15 dní po tom, čo mu bude zabezpečený náhradný byt. Navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Rozhodnutie vo veci samej súd prvého stupňa odôvodnil tým, že po rozvoде manželstva sa medzi účastníkmi nedosiahla dohoda o ďalšom nájme a bolo preto potrebné rozhodnúť

o zrušení práva spoločného nájmu bytu. Pri rozhodovaní o ďalšom nájomcovi prihliadol na to, že účastníci získali predmetný byt zásluhou navrhovateľky a na to, že ani jeden z účastníkov nepreukázal schopnosť vyplatiť „podiel druhého účastníka za účelom získania náhradného bytu.“ Zohľadnil tiež, že odporcovi sa nepodarilo preukázať, že sa navrhovateľka odsťahovala z bytu s úmyslom viac v ňom nebyvať. Z týchto dôvodov mal za to, že ďalším nájomcom bytu má byť navrhovateľka, „ktorá, keďže v byte nebyva, bude mať motiváciu riešiť náhradu pre odporcu.“

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd) rozsudkom z 25. apríla 2007 sp.zn. 2 Co 394/2006 zmenil odvolaním odporcu napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa tak, že zrušil právo spoločného nájmu účastníkov k družstevnému bytu č. X. pozostávajúceho zo 4 izieb, kuchyne a príslušenstva, nachádzajúceho sa na 3. poschodí domu v B. a za výlučného nájomcu bytu určil odporcu ako člena družstva. Navrhovateľke uložil povinnosť predmetný byt vypratať do 45 dní odo dňa zabezpečenia náhradného bytu odporcom. Odporcovi nepriznal náhradu trov konania.

Odvolací súd tak rozhodol podľa § 220 O.s.p. majúc za to, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o ďalšom nájme bytu nevzal zreteľ na všetky pre rozhodnutie významné skutočnosti, ktoré v konaní boli zistené alebo vyšli najavo. Súd prvého stupňa napríklad neprihliadol na to, že účastníci uzavreli v konaní o rozvod ich manželstva dohodu, podľa ktorej vtedy ešte maloletý syn účastníkov bol zverený do výchovy a opatery odporcu a navrhovateľka sa zaviazala platiť na jeho výživu sumu 500,- Sk mesačne, ani na to, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že navrhovateľka pred rozvodom, ešte v júni 2001, dobrovoľne odišla z predmetného bytu. Odporca býval v byte s vtedy ešte maloletým synom a dcérou účastníkov, o ktorých sa staral vo väčšom rozsahu ako navrhovateľka. Podľa odvolacieho súdu súd prvého stupňa opomenul vziať zreteľ aj na to, že navrhovateľka po odchode zo spoločnej domácnosti neprispievala na náklady spojené s užívaním bytu. Pri rozhodovaní o ďalšom nájme predmetného družstevného bytu vzal zreteľ na príčiny rozvratu manželstva, jednou z ktorých bola aj nevera navrhovateľky, na to, že po rozvode bol vtedy ešte maloletý syn účastníkov zverený do výchovy a opatery odporcu, na to, že po rozvode účastníkov zostala v spornom byte bývať aj plnoletá dcéra účastníkov, na to, že navrhovateľka odišla zo spoločnej domácnosti dobrovoľne, na to, že navrhovateľka neprispievala na náklady spojené s užívaním bytu a na to, že v spornom byte spolu s odporcom býva syn účastníkov, bytová potreba ktorého, v súlade s jeho vôľou bývať s otcom, je takto tiež zabezpečená. Na

rozdiel od súdu prvého stupňa odvolací súd nevezal zreteľ na možnosť účastníkov zabezpečiť si iné bývanie, pretože ani jeden z nich takú možnosť nemá a ani na navrhovateľkou tvrdené pričinenie sa o získanie sporného bytu. Dodal, že navrhovateľka neuviedla žiadne podstatné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali určiť ju za ďalšiu nájomníčku. Pri rozhodovaní o bytovej náhrade došiel odvolací súd k záveru, že navrhovateľke patrí náhradný byt, pretože tu nie sú žiadne okolnosti podľa § 712a ods. 8, ktoré by odôvodňovali priznanie len náhradného ubytovania alebo prístrešia.

Proti rozsudku odvolacieho súdu navrhovateľka podala dovolanie. Navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že nie je vecne správne, pretože odvolací súd rozhodol na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, v dôsledku čoho došiel k neprávnomu právnemu záveru. Uviedla, že sporný byt účastníci získali výmenou za jednoizbový družstevný byt na U., ktorý nadobudla v roku 1990 na základe prevodu členských práv a povinností jej strýkom J. Ď.. Zo sporného bytu sa odst'ahovala v dôsledku nátlaku odporcu, ktorý jej marí užívanie bytu. Z výpovedí svedkov pred súdom prvého stupňa vyplynulo, že do bytu chodila variť, prať a žehliť aj po rozvode manželstva, až do doby, kým ju odporca z bytu „nevyhodil“. Po rozvode manželstva sa niekoľkokrát pokúsila o mimosúdnu dohodu o zrušení práva spoločného nájmu a určenia ďalšieho nájmu, vždy však bezvýsledne. V závere dovolania navrhovateľka znova poukázala na svoju „nespornú zásluhovosť pri nadobudnutí predmetného bytu“.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu navrhovateľky uviedol, že jej opravný prostriedok nemá žiadne opodstatnenie. Poukázal na dôvody svojho odvolania proti rozsudku súdu prvého stupňa a na odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) v celom rozsahu (§ 242 ods. 2 písm. d/ O.s.p.) a došiel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za

následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je podľa zákona (§ 242 ods. 1 O.s.p.) viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi a obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p., a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale aj podľa ich obsahu.

Vzhľadom na vyššie uvedenú zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

Navrhovateľka vady konania v zmysle § 237 O.s.p. nenamietala a v dovolacom konaní žiadna z týchto väd ani nevyšla najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak na ňu dovolanie nepoukazuje, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie iných procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Procesné vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. nevyšli v dovolacom konaní najavo.

V dovolaní navrhovateľa vytýka odvolaciemu súdu, že „rozhodol na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu v dôsledku čoho dospel k nesprávne právnemu záveru.“

K tejto dovolacej námietke považuje dovolací súd za potrebné poukázať na to, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/, b/ O.s.p.) a hmotnoprávnych (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, tak ani prieskumu ním vykonaného dokazovania. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.). Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou, v ktorej by mohol preskúmať akékoľvek rozhodnutie súdu druhého stupňa. Preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, nemá možnosť podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní tieto dôkazy sám vykonávať, ako je zrejmé z obmedzeného rozsahu dokazovania v dovolacom konaní.

Vzhľadom na uvedené dovolací súd nepovažoval dovoláciu námietku navrhovateľky, že odvolací súd rozhodol na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu (ktorú navrhovateľka naostatok ani náležite nekonkretizovala) za spôsobilý dovolací dôvod v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p.

Podľa obsahu dovolania navrhovateľka namieta i to, ako odvolací súd hodnotil vykonaným dokazovaním zistené skutočnosti. Spochybňuje teda správnosť hodnotenia dôkazov odvolacím súdom.

Ku skutkovým (nie právnym) záverom, na ktorých odvolací súd založil svoje hodnotiace závery, dospel odvolací súd na základe vyhodnotenia dôkazov. Spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. ale nie je nesúhlas dovolateľa s vyhodnotením dôkazov súdom (porovnaj R 42/1993). Neprípustnosť takého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom, ako už bolo uvedené vyššie, sa už dôkazy nevykonávajú (§ 243a ods. 2 O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané v základnom konaní.

Z obsahu dovolania ale nepochybne vyplýva aj to, že navrhovateľka vytýka odvolaciemu súdu, že do svojich úvah o ďalšom nájme sporného bytu nezahrnul niektoré z hľadísk pre vec

podľa nej významných a že nesprávne zhodnotil význam iných hľadísk vo veci zistených. Takáto námietka je podľa jej obsahu námietkou nesprávneho právneho posúdenia veci (dovolací dôvod podľa § 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V zmysle ustanovenia § 705 ods. 2, druhá veta Občianskeho zákonníka platí, že v ostatných prípadoch spoločného nájmu družstevného bytu (t.j. ak právo na uzavretie zmluvy o nájme družstevného bytu jeden z rozvedených manželov nenadobudol pred uzavretím manželstva - poznámka dovolacieho súdu) rozhodne súd, ak sa rozvedení manželia nedohodnú, na návrh jedného z nich o zrušení tohto práva, ako aj o tom, kto z nich bude ako člen družstva ďalej nájomcom bytu; tým zanikne aj spoločné členstvo rozvedených manželov v družstve. Podľa odseku 3 tohto paragrafu pri rozhodovaní o ďalšom nájme bytu vezme súd zreteľ najmä na záujmy maloletých detí a stanovisko prenajímateľa.

Ostatne citované ustanovenie patrí k právnym normám s relatívne neurčitou hypotézou, t.j. k právnym normám, ktorých hypotéza nie je stanovená priamo právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojej úvahy v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred (okrem záujmu maloletých detí a stanoviska prenajímateľa) neobmedzeného okruhu okolností. Vedľa hľadísk výslovne uvedených v ustanovení § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka, na ktoré je súd povinný vždy prihliadnuť a vypořiadat' sa nimi, podľa ustálenej súdnej praxe, prihliadne súd aj na ďalšie významné hľadiská, najmä na sociálne a majetkové pomery účastníkov, na ich zdravotný stav, na zásluhy o získanie spoločného bytu účastníkov, na účelnosť využitia bytu, ako aj na to, či pri osobách, ktoré zostanú v byte bývať, sú predpoklady kľudného a usporiadaného spolužitia a pod. Súdna prax je jednotná aj v názore, že nie je vylúčené, aby tieto ďalšie hľadiská pre rozhodovanie o ďalšom nájme bytu prevážili nad hľadiskami, ktoré Občiansky zákonník v citovanom ustanovení § 705 ods. 3 uvádza.

V preskúmvanej veci odvolací súd vymedzil hypotézu ustanovenia § 705 ods. 3 Občianskeho zákonníka správne, v súlade s konštantnou judikatúrou. Na zistený skutkový

stav použil správne ustanovenie Občianskeho zákonníka (§ 705), ktoré správne aj interpretoval. V jeho rozhodnutí sú jasne a výstižne vysvetlené dôvody, z ktorých mal odvolací súd za to, že za ďalšieho nájomcu predmetného bytu treba určiť odporcu. V odôvodnení svojho rozhodnutia dostatočne rozviedol, na ktoré hľadiská a z akého dôvodu prihliadol, resp. neprihliadol pri svojom rozhodovaní.

Dovolací súd sa stotožňuje s právnym posúdením zisteného skutkového stavu veci odvolacím súdom. Ten rozhodol správne ak si neosvojil tvrdenie navrhovateľky, že o získanie sporného bytu sa „nesporne“ zaslúžila iba ona. Jej výlučné pričinenie sa o získanie štvorizbového družstevného bytu na U. nemožno bez ďalšieho vyvodiť len z toho, že predchádzajúci spoločný jednoizbový družstevný byt na U. účastníci získali na základe dohody o prevode členských práv a povinností na SBD uzavretej s jej strýkom J. Ď. a jeho manželkou. Účastníci na pojednávaní súdu prvého stupňa konaného 14. júna 2005 zhodne uviedli, že na získanie bytu boli použité finančné prostriedky získané ich spoločnou pôžičkou.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd správne vzal zreteľ, okrem iného, na príčiny rozvratu manželstva (jednou z ktorých bola aj nevera navrhovateľky), na to, že po rozvode bol vtedy ešte maloletý syn účastníkov zverený do výchovy a opateru odporcu, na to, že po rozvode účastníkov zostala v spornom byte bývať aj plnoletá dcéra účastníkov a na to, že v spornom byte spolu s odporcom býva syn účastníkov, bytová potreba ktorého, v súlade s jeho vôľou bývať s otcom, je takto tiež zabezpečená t.j. na predpoklady účelného využitia sporného bytu a kľudného a usporiadaného spoluzitia v ňom.

Keďže odvolací súd na daný skutkový stav použil správny právny predpis, tento aj správne vyložil a jeho právne závery zodpovedajú hypotéze použitého právneho predpisu, rozsudok dovolacieho súdu je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) správny. Nakoľko nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie navrhovateľky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti navrhovateľke, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd napriek tomu odporcovi nepriznal náhradu

trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy tohto konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. septembra 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: